

Dàn ý Phân tích đoạn trích Vào phủ chúa Trịnh

Hướng dẫn chi tiết lập dàn ý cho đề bài văn Phân tích nội dung đoạn trích Vào phủ chúa Trịnh của Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác

Dàn bài

I. Mở bài

- Giới thiệu những nét tiêu biểu về cuộc đời của tác giả Lê Hữu Trác: một tác giả được biết đến không chỉ là một danh y nổi tiếng mà còn là một nhà văn, nhà thơ với những đóng góp đáng ghi nhận cho nền văn học nước nhà

- Đoạn trích *Vào phủ chúa Trịnh* ghi lại một lần được truyền tới phủ chúa chữa bệnh cho thái tử đã trở thành một đoạn trích tiêu biểu trong cuốn *Thượng kinh kí sự* của Lê Hữu Trác

II. Thân bài

1. Quang cảnh và cung cách sinh hoạt nơi phủ chúa

a. Quang cảnh nơi phủ chúa

- Vào phủ:

+ Phải qua nhiều lần cửa, với “những dãy hành lang quanh co nối nhau liên tiếp”, ở mỗi cửa đều có vệ sĩ canh gác, “ai muốn ra vào phải có thẻ”

+ Vườn hoa: cây cối um tùm, chim kêu ríu rít, danh hoa đua thắm, gió đưa thoảng hương

+ Khuôn viên: có điểm “Hậu mã quân túc trực” để chúa sai phái đi truyền lệnh

- Trong phủ:

+ Những nhà: “Đại đường”, “Quyền bồng”, “Gác tía” với kiệu son vồng điệu, đồ nghi trang sơn son thếp vàng và những đồ đạc nhân gian chưa từng thấy

+ Đồ dùng tiếp khách ăn uống toàn là mâm vàng, chén bạc

- Nội cung thái tử:

+ Phải qua năm sáu lần trướng gầm

Dàn ý Phân tích đoạn trích Vào phủ chúa Trịnh

+ Trong phòng thấp nén, có sập thép vàng, ghế rồng sơn son thếp vàng, trên ghế bày nệm gấm, màn là che ngang sân, xung quanh lấp lánh, hương hoa ngào ngạt

=> Lộng lẫy, tráng lệ, thể hiện sự thâm nghiêm và quyền uy tột đỉnh của nhà chúa

b. Cung cách sinh hoạt

- Quyền uy: Khi tác giả được cảng vào phủ: “tên đầy tớ chạy đàng trước hét đường và cảng chạy như ngựa lồng”, “người giữ cửa truyền báo rộn ràng, người có việc qua lại như mắng cửi”

- Nhắc đến chúa và thế tử một cách cung kính: “thánh thượng đang ngự ở đáy, chưa thể yết kiến”, “hầu mạch Đông cung thế tử”, “hầu trà”...

- Khuôn phép, lễ nghi: Tác giả không được thấy mặt chúa, chỉ làm theo mệnh lệnh do quan chánh đường truyền tới, trước khi vào xem bệnh cho thế tử phải lạy bốn lạy, muốn xem thân hình của thế tử phải có viên quan nội thần đến xin phép

- Lăm kẽ hầu người hạ: Chúa Trịnh luôn có phi tần hầu chầu chực xung quanh, Thế tử bị bệnh có đến 7, 8 thầy thuốc phục dịch và lúc nào cũng có “mấy người đứng hầu hai bên”

⇒ Cao sang, quyền uy tột đỉnh cùng với cuộc sống hưởng thụ xa hoa đến cực điểm và sự lộng quyền của nhà chúa

⇒ Tác giả không đồng tình với cuộc sống quá no đủ, tiện nghi nhưng thiếu khí trời và tự do

2. Tài năng, y đức của Lê Hữu Trác

- Có sự mâu thuẫn, giằng co:

+ Hiểu căn bệnh, biết cách chữa trị nhưng sợ chữa có hiệu quả ngay sẽ được chúa tin dùng, bị công danh trói buộc.

+ Muốn chữa cầm chừng nhưng lại sợ trái với lương tâm, y đức, sợ phụ lòng cha ông.

- Cuối cùng phẩm chất, lương tâm của người thầy thuốc đã thắng. Ông gạt sang một bên sở thích cá nhân để làm tròn trách nhiệm ⇒ Là một thầy thuốc có lương tâm và đức độ

- Khinh thường lợi danh, quyền quý, yêu thích tự do và nếp sống thanh đạm, giản dị nơi quê nhà

- Kể diễn biến sự việc khéo léo, lôi cuốn sự chú ý của người đọc, không bỏ sót những chi tiết nhỏ tạo nên cái thần của cảnh và sự việc

Dàn ý Phân tích đoạn trích Vào phủ chúa Trịnh

3. Nét đặc sắc trong bút pháp kí sự của tác giả

- Quan sát tỉ mỉ (quang cảnh phủ chúa, nơi thê tử Cán ở)
- Ghi chép chân thực
- Tả cảnh sinh động
- Tái hiện diễn biến sự việc một cách khéo léo, thu hút sự chú ý của độc giả, kể tỉ mỉ, chi tiết

III. Kết bài

- Khát quát, nhấn mạnh nội dung và nghệ thuật đoạn trích
- Mở rộng vấn đề: Đoạn trích ghi chép một cách chân thực cho chúng ta hiểu thêm về cách sống, cách sinh hoạt của vua chúa trong quá khứ dân tộc.

Tham khảo bài văn mẫu phân tích đoạn "Vào phủ chúa Trịnh"

Lê Hữu Trác là nhà y học, nhà văn nhà thơ lớn cuối thế kỷ XVIII. Trong sự nghiệp sáng tác văn học, tác phẩm “*Thượng kinh kí sự*” là tác phẩm nổi bật nhất của ông. Tác phẩm đã phơi bày hiện thực đời sống xã hội cuối thế kỷ XVIII, đặc biệt là đời sống xa hoa trong phủ chúa. Tất cả những nét vẽ đó đã phác họa đầy đủ qua đoạn trích “Vào phủ chúa Trịnh”.

Mở đầu tác phẩm, tác giả thuật lại nguyên nhân phải vào phủ Chúa, thời gian được ghi lại hết sức chi tiết, tỉ mỉ: “Mồng 1 tháng 2. Sáng tinh mơ, tôi nghe tiếng gỗ cửa rất gấp. Tôi chạy ra mở.... Có thánh chỉ triệu cụ vào....”. Và tiếp đó là khung cảnh trong phủ chúa lần lượt hiện ra dưới sự quan sát tỉ mỉ, kĩ lưỡng của tác giả.

Con đường vào phủ phải đi qua nhiều lần cửa, những hành lang quanh co nối nhau liên tiếp, ở mỗi cửa đều có người canh gác, khi ra vào phải có thẻ, khung cảnh hết sức nghiêm trang, được bảo mật kĩ càng. Không chỉ vậy dưới con mắt của Lê Hữu Trác ông còn tinh mắt nhận ra “đâu đâu cũng là cây cối um tùm, chim kêu ríu rít, danh hoa đua thắm; gió đưa thoang thoảng mùi hương”. Trước khung cảnh đó tác giả đã nhận xét: “Bước chân đến đây mới hay cảnh giàu sang của vua chúa thực khác hẳn người thường”. Lời nhận xét hết sức bình thản của tác giả nhưng đã phần nào bộc lộ thái độ phê phán trước cuộc sống xa hoa, hưởng lạc nơi đây.

Nhưng khung cảnh càng trở nên choáng ngợp khi bước vào sâu trong phủ chúa, “những cái cây lạ lùng và những hòn đá kì lạ” mà ông chưa từng thấy lần lượt hiện ra trước mặt. Đồ vật sử dụng trong phủ chúa cũng hết sức đẹp đẽ, xa hoa: đồ nghi trượng đều được sơn son thếp vàng, tráng gấm, quyến bồng, ... đây đều là những đồ đạc nhân

Dàn ý Phân tích đoạn trích Vào phủ chúa Trịnh

gian chưa từng thấy, khiến Lê Hữu Trác “chỉ dám ngược mắt nhìn rồi lại cúi đầu đi”. Cảnh phủ chúa vô cùng tráng lệ, lộng lẫy, không đâu sánh bằng, đây chính là biểu hiện của cuộc sống xa hoa, cầu kì khác với cuộc sống đời thường. Song khung cảnh vàng son này lại tù hãm thiêu sinh khí và ngột ngạt. Khung cảnh khiến ta liên tưởng đến Vũ Trung tuy bút của Phạm Đình Hổ với câu nhận xét: “Mỗi khi đêm thanh cảnh vắng, tiếng chim kêu vượn hót ran khắp bốn bề, hoặc nửa đêm ồn ào như trận mưa sa gió táp, vỡ tố tan đàn, kẻ thức giả biết đó là triệu bất thường”. Khung cảnh đó cũng là sự báo hiệu của đời sống trụy lạc của xã hội, triều đại đã đi vào mạt vận và chẳng bao lâu nữa sẽ đến hồi diệt vong.

Cung cách sinh hoạt trong phủ chúa cũng hết sức khác thường. Khi vào phủ chúa phải có thánh chỉ, qua mỗi lần cửa cần phải có thẻ, phủ chúa được bảo vệ rất nghiêm ngặt. Kẻ hầu người hạ đồng đúc, nhộn nhịp, khi tác giả lên cảng vào phủ chúa có “tên đầy tớ chạy đằng trước hét đường” và “cảng chạy như ngựa lồng”, còn trong phủ chúa “người giữ cửa truyền bá rộn ràng, người có việc quan qua lại như mắc cửi”. Cách xưng hô hết sức kính cẩn, lễ phép “thánh thượng”, “đông cung thế tử” với một cậu bé chỉ hơn sáu tuổi, tôn ti trật tự được thiết lập hết sức rõ ràng, chặt chẽ. Bầu không khí khám bệnh hết sức trang nghiêm, khẩn trương, trước khi vào khám, Lê Hữu Trác phải quỳ lạy một đứa trẻ mặc dù tuổi đã cao. Muốn xem thân hình thế tử phải có một viên quan đến xin phép cởi áo. Thủ tục vô cùng rườm rà, rắc rối. Qua đó ta thấy được quyền uy tuyệt đối định cùng với cuộc sống xa hoa đến cực điểm và sự lộng quyền của nhà chúa.

Trước cuộc sống xa hoa, nhưng yêm khí đó ngay lập tức tác giả đã chuẩn đoán được chính xác căn nguyên căn bệnh mà Thé tử mắc phải: “ở trong trốn màn che trường phủ, ăn quá no, mặc quá ấm nên tạng phủ yếu đi”. Quả thật lời chuẩn đoán của ông vô cùng chính xác, do cuộc sống thừa thãi về vật chất mà lại thiêu đi sự vận động, sống trong không gian tắm tối, ngột ngạt, thiêu khí trời khiến cho phủ tạng ngày càng yếu, người ngày một gầy mòn. Nhưng khi bắt bệnh xong ông rơi vào tình thế khó xử, tin vào khả năng chữa bệnh của mình nhưng sợ bị danh lợi ràng buộc, không tiếp tục cuộc sống tự do tự tại, ẩn dật mà ông yêu thích nữa; nếu không chữa sẽ không đúng với lương tâm người thầy thuốc. Và cuối cùng ông đã quyết định làm đúng lương y của người thầy thuốc, khám và chữa bệnh cẩn thận cho thế tử. Qua đó ta thấy người Lê Hữu Trác là một lương y có tay nghề cao và tâm sáng luôn hết lòng vì người bệnh, đồng thời ông cũng là một người coi thường danh lợi.

Đoạn trích đã cho thấy tài năng nghệ thuật đặc sắc trong ngòi bút kí sự của Lê Hữu Trác. Nghệ thuật miêu tả, ghi chép rõ nét, trung thực, tạo sự tin cậy nơi người đọc. Lựa chọn chi tiết tiêu biểu, ẩn tượng qua quang cảnh phủ chúa, hình ảnh thế tử, ... tất cả đều ngầm lén ánh, phê phán cuộc sống xa hoa nơi phủ chúa. Kết hợp hài hòa giữa tự sự, miêu tả và biểu cảm tạo nên sự cuốn hút và tăng giá trị hiện thực cho tác phẩm. Giọng điệu châm biếm, hài hước nhẹ nhàng kín đáo cũng là một yếu tố góp phần tạo nên sự thành công cho tác phẩm.

Dàn ý Phân tích đoạn trích Vào phủ chúa Trịnh

Qua đoạn trích *Vào phủ chúa Trịnh*, Lê Hữu Trác không chỉ vẽ nên cuộc sống xa hoa nơi phủ chúa với cung cách sinh hoạt hết sức rườm rà, cuộc sống đầy yếm khí ở nơi đây. Nhưng đồng thời sau những dòng chữ ấy còn cho thấy những nỗi niềm, cảm xúc của tác giả trước lối sống giàu sang, phú quý và tám lòng, nhân cách cao cả của một bậc lương y.